

Emnekode: SPM 245

Emnenavn: økonomi

Vurderingskombinasjon: Eksamen; 4 timers skriftlig individuell skoleeksamen.

Les dette før du begynner på oppgavene:

Dersom du mener å mangle opplysninger for å kunne besvare et spørsmål eller mener at et oppgitt tall eller tekst er meningsløst, ta da dine egne forutsetninger. Gjør alltid rede for de spesielle forutsetninger du har tatt.

Vis hva du kan innenfor de oppgitte problem. Bruk ikke tid på å vise kunnskaper om ting det ikke er spurt om.

Spesielle forutsetninger nevnt i ett spørsmål gjelder kun i det spørsmålet, og har ikke gyldighet i andre oppgaver, med mindre noe annet er klart angitt.

I den grad merverdiavgift benyttes i besvarelsen, skal det brukes 25 %.

Alt skal føres inn i din besvarelse. Du skal ikke levere dette oppgavesettet som en del av din besvarelse.

OPPGAVENE/SVARENE SKAL KOMME I KRONOLOGISK REKKEFØLGE

Oppgave 1 (teller 22 %)

- a) Når du skal velge selskapsform, hva bør du spesielt vektlegge?
Risiko og skatt.
- b) Sett opp formler og uttal deg om likviditetsgradene.
Likviditetsgrad I: Omløpsmidler/kortsiktig gjeld (>2) og likviditetsgrad II: (Omløpsmidler-varelager)/kortsiktig gjeld (>1).
- c) Hva er prisdifferensiering og hvilke forutsetninger må være til stede for å praktisere prisdifferensiering?
Ta forskjellig pris for det samme produktet overfor ulike kjøpergrupper. Forutsetninger: 1. Kunne skille kjøpergruppene. 2. Kunne føre en selvstendig prispolitikk og 3. Kjøpergruppene må ha ulik priselastisitet.
- d) Hva kjennetegner selskapsformen ansvarlig selskap? Hvilke to former for ansvarlig selskap har vi? Hvilke fordeler og ulemper har denne selskapsformen?
To eller flere eiere. ANS og DA. Fordeler: Lett å komme i gang, krever ikke noen minimumskapital, ikke revisjonsplikt. Ulemper: Risiko og skatt.
- e) Forklar kort kontoplanen NS 4102.
Åtte kontoklasser: 1. Eiendeler 2. Egenkapital og gjeld 3. Salgsinntekter 4. Varekostnader 5. Lønn, arbeidsgiveravg. mm 6 og 7. Diverse driftskostnader 8. Finansielle poster
- f) Beskriv kort interessentmodellen.
Interessenter: Eiere, banker, ansatte, kunder, leverandører, det offentlige.
- g) Hva er oligopol? Kort forklaring.

Få tilbydere med likt produkt. F.eks. bensin

h) Hva er SVI og avanse?

Handelsbegrep. Avansen regnes i prosent av solgte varers inntakskost. Prisen fremkommer som summen av disse.

i) Forklar styringsnivåene i et aksjeselskap med mer enn 200 ansatte?

Generalforsamling, bedriftsforsamling, styret, adm.dir. og bedriftens organisasjon.

j) Hva er krysselastisitet?

Prisfølsomhet overfor prisendring på en annen vare.

k) Du tar opp et annuitetslån på kr 2.000.000 over fem år. Renten er 3 % og fra tabellene henter vi følgende faktorer:

R	=	1,159274
R ⁻¹	=	0,862609
A	=	4,579707
A ⁻¹	=	0,218355
S	=	5,309136

Hva blir avdraget det tredje året? (Du behøver ikke sette opp alle fem årene)

SVAR: 399 652

$$\text{Annuiteten} = 2\,000\,000 * 0,218355 = 436710$$

År	Restlån per 1.1	Renter	Avdrag	Annuitet
1	2 000 000	60 000	376 710	436 710
2	1 6230290	48 699	388 011	436 710
3	1 235 279	37 058	399 652	436 710

Oppgave 2 (teller 16 %)

En virksomhet startet opp i april 2022. Bruttolønnen for april utgjorde kr 1 500 000. Skattetrekket er på kr 600 000. Kontoene man har til disposisjon i forbindelse med registrering av lønnsbilaget er: 1950 Skattetrekk, 2380 Kassekreditt, 2600 Skattetrekk, 2770 Skyldig arbeidsgiveravgift, 2780 Påløpt arbeidsgiveravgift, 2940 Påløpt ferielønn, 5000 Lønn, 5180 Ferielønn og 5400 Arbeidsgiveravgift.

a) Gjør de registreringer som følger av lønnsbilaget, når bedriften gjør hva den skal gjøre, herunder sørge for fortløpende registrering av kostnadene etter hvert som de oppstår. Satsene bedriften benytter er 12 % feriepenger og 14,1 % arbeidsgiveravgift. (Teller 12 %)

SVAR:

Beregninger:

1.
 Bruttolønn: kr 1 500 000 (D 5000)
 Skattetrekk: ” 600 000 (K 2600)
 Utbetalt kr 900 000 (K 2380)

2. Skyldig arbeidsgiveravgift for perioden:
 kr 1 500 000 x 14,1 % = kr 211 500 (D 5400 K 2770).

3. Påløpne feriepenger: kr 1 500 000 x 12 % = kr 180 000 (D 5180 K 2940).

4. Påløpt arbeidsgiveravgift: kr 180 000 x 14,1 % = kr 25 380 (D 5400 K 2780).

5. Skattetrekk inn på egen bankkonto, kr 600 000 (D 1950 K 2380).

	1	2	3	4	5
1950 Skattetrekk					+600 000
2380 Kassekreditt	-900 000				-600 000
2600 Skattetrekk	-600 000				
2770 Skyldig arbeidsgiveravgift		-211 500			
2780 Påløpt arbeidsgiveravgift				- 2538 0	
2940 Påløpt ferielønn			-180 000		
5000 Lønn	+1 500 000				
5180 Ferielønn			+180 000		
5400 Arbeidsgiveravgift		+211 500		+ 25 380	

b) Når lønnskostnadene presenteres i resultatoppstillingen, inkluderes arbeidsgiveravgift og feriepenger. Hvor store var lønnskostnadene i april beregnet på denne måten, og hva utgjorde utbetalt lønn i april? (Teller 4 %)

Lønnskostnader for april 2022 = 1 500 000 + 211 500 + 180 000 + 25 380 = 1 916 880

Oppgave 3 (Teller 24 %)

Prisen på et produkt er kr. 7 700 og VEK er kr. 6680 for det samme produktet. Det selges 800 enheter av produktet og de faste kostnadene er kr 846 000.

- a) Hva blir dekningsbidrag (DB) per enhet?
SVAR: Pris – VEK = 7700 - 6680 = 1020
- b) Hva blir DB totalt?
SVAR: DB per enhet * X = 1020 * 800 = 816 000
- c) Hva blir resultatet?
SVAR: DB – FK = 816 000 – 846 000 = - 30 000
- d) Hva blir dekningsgraden?
SVAR: (DB per enhet/pris) * 100 = (1020/7700) * 100 = 13,25 %
- e) Hva blir dekningspunktet i enheter? (Avrund til nærmeste hele enhet).
Svar: FK/Db per enhet = 846 000/1020 = 829 enheter
- f) Hva blir risikomarginen?
Svar: RM: ((Nåværende omsetning - DP) / Nåv. oms.) * 100 = ((800 – 829)/800) * 100 = - 3,63 %

En analytiker mener du bør senke prisen med 6 %. Da vil salget (x) øke med 7 % og VEK vil synke med 12 %. Vil du anbefale det? Vis med utregninger.

$$\begin{array}{l} \text{Ny pris (-6\%)} = 7238 \\ \text{Ny VEK (- 12 \%)} = \underline{5878,40} \\ \text{Nytt DB per enhet} = \underline{1359,60} \end{array}$$

$$\text{Ny mengde (+ 7 \%)} = 856 \text{ enh.}$$

$$\text{Nytt DB (Db/enh. * x)} = 1\,163\,817,60$$

$$\text{Økning av DB} = 1\,163\,817,60 - 816\,000 = \underline{+ 347\,817,60}$$

Har analytikeren rett: **JA !!**

Oppgave 4 (Teller 20 %)

Fra en bedrift får vi følgende opplysninger:

Direkte materialer	70 000
Direkte lønn	70 000
Indirekte kostnader materialavdelingen	49 000

Indirekte kostnader
tilvirkningsavdelingen 28 000

Indirekte kostnader
salgs- og adm.avd. 151 900

- a) Utarbeid tilleggssatsene for bedriften. Direkte materialer, direkte lønn og tilvirkningskostnad er fordelingsgrunnlaget. Bare prosentsatser skal benyttes. (Teller 9 %)

Tilleggssatser:

$$\text{Materialavdelingen: } (49\,000/70\,000) * 100 = 70 \%$$

$$\text{Tilvirkningsavdelingen: } (28\,000/70\,000) * 100 = 40\%$$

$$\text{Tilvirkningskostnad: } 70\,000 + 49\,000 + 70\,000 + 28\,000 = 217\,000$$

$$\text{Salgs- og adm.avd.: } (151\,900/217\,000) * 100 = 70 \%$$

- b) Finn prisen for et produkt som har 200 kroner i direkte materialer og 400 kroner i direkte lønn. Fortjesten er 10 %. (Teller 6 %)

$$\text{Prisen blir: } 200 + 140 (70 \%) + 400 + 160 (40 \%) = 900 + 630 (70 \%) = 1530 + 153 (10 \%) = \underline{1683}$$

- c) 25 % av de indirekte kostnadene i materialavdelingen og tilvirkningsavdelingen er faste. Alle de indirekte kostnadene i salgs- og administrasjonsavdelingen er faste.

Hva blir minimumskost for produktet i oppgave 4b) (Teller 5 %)

$$\text{Minimumskost blir: } 200 + 105 (75 \% \text{ av } 140) + 400 + 120 (75 \% \text{ av } 160) = \underline{825}$$

Oppgave 5 (teller 18 %)

For Håndverkshuset AS har vi følgende regnskapstall:

Resultatoppstilling per 31.12.		
(1 000 kr)	20x7	20x6
Salgsinntekter	28 800	23 000
Materialeforbruk	8 400	7 000
Lønnskostnader	13 600	11 100
Avskrivninger	750	750
Andre driftskostnader	4 250	3 550
Driftsresultat	1 800	600
Renteinntekter	25	30
Rentekostnader	270	330
Ordinært resultat før skattekost	1 555	300
Skattekostnad (= betalbar skatt)	435	84
Årsresultat	1 120	216

Balanse for Håndverkerhuset AS per 31.12. (1 000 kr)					
	20x7	20x6		20x7	20x6
Bygninger	4 900	5 200	Egenkapital	5 220	4 100
Varebiler	1 600	1 900			
Maskiner og utstyr	750	900	Langsiktige lån	3 500	3 600
Sum anleggsmidler	7 250	8 000			
Varelager	2 700	2 000	Kassekreditt (limit 3 000)	425	1 600
Kundefordringer	1 800	1 300	Leverandørgjeld	875	800
Kontanter/bankinnskudd	450	700	Diverse kortsiktig gjeld	2 180	1 900
Sum omløpsmidler	4 950	4 000	Sum kortsiktig gjeld	3 480	4 300
Sum eiendeler	12 200	12 000	Sum egenkapital og gjeld	12 200	12 000

- a) Beregn total kapitalrentabiliteten for 20x7 for denne virksomheten. (Teller 5 %)

Totalrentabilitet 20x7: 15,1 % ((= 1555 + 270) / 12100)

- b) Virksomheten hadde en god del gjeld i 20x7. Hvordan ville det slått ut på total kapitalrentabiliteten om man i større grad hadde vært finansiert med egenkapital, og tilsvarende mindre med rentebelastet gjeld? (Teller 3 %)

Ingen effekt på TKR (...men EKR ville gått ned forutsatt TKR > lånerenten)

- c) Beregn egen kapitalrentabiliteten før skatt for 20x7. (Teller 5 %)

EKR før skatt er 33,4 % ((1 555 / 4 660) * 100)

- d) Beregn et nøkkeltall som belyser virksomhetens soliditet ved utgangen av 20x7. Gi en kort kommentar til tallet. (Teller 5 %)

EK-prosent: 42,8 % ((5 220 / 12 200) * 100). Solid. Kravet er større enn 30 %.